

JOHANSSON, Vera (1925-) och Karl (1957-)

Dragboda, Ljusterö

Berättelse om livet på Kyrkogårdsön och arbetet med Fortet

Intervju: Karin Jansson 1996

Utskrift: Anne-Marie Torssell 1998

Jag sitter nu här ute på Ljusterö och det är den 1 november 1996 och jag ska intervjua Vera Johansson och hennes son Karl. Jag heter Karin Jansson.

- I. Var och när föddes ni?
- K.J. Vi börjar med morsan.
- V.J. Jag är född på Söder i Stockholm 1925 i oktober.
- K.J. Jag är född 1957 ute på Kyrkogårdsön i sovrummet bredvid köket. Så att jag är urinvånare på Kyrkogårdsön.
- I. När är din pappa född?
- K.J. Han är född den 9 oktober 1927 på Ljusterö, Linanäs.
- V.J. Egentligen är han född på Allmänna BB, men de bodde i Linanäs.
- K.J. Baske mej, om han inte var lite oäkting, de var inte gifta, farmor och farfar då.
- V.J. Ja, det var modernt, sambo, men det var bara en kort period.
- I. Vad hette farmor och farfar och när var de födda?
- K.J. Farfar och farmor till mej, det var Sven och Elsie Johansson och farfar var född 1903 och farmor var född 1906. Farfar var ju ö-Invånare och farmor med, fast de bodde rätt långt ifrån varann, en på norra och en på södra.
- I. Och på den tiden var det olika socknar också?
- V.J. Det vet jag ingenting om.
- K.J. Det finns att läsa i den boken som Karl Åkerberg har skrivit, "Ljusterö förr och nu" eller vad den heter.
- I. Han var jordbrukare?
- K.J. Ja, och vi bor på det ställe där lagården var, där har vi byggt hus -68.
- I. Har du några syskon?
- K.J. Ja, två stycken halvsyskon, Kerstin och Leif. Kerstin bor i Södertälje och Leif bor på

Söder i Stockholm.

I. Hur såg Kyrkogårdsön ut förr?

V.J Den ser ut i stort set likadant som den gör i dag faktiskt, så den är en vild holme. Det finns ju lite bebyggelse. Det är en stor barack och så är det ett vanligt bostadshus och så lite bryggor här och var uppe vid fortet. För övrigt finns det ingenting, det är bara vildmark.

K.J Ja, men just idag har det ändrats mycket, för nu håller de på och bygger.

V.J Det är bara nere vid stora ångbåtsbryggan som de gör någonting nu, men där fanns ju bara ingången till fortet och stora stenbryggan på den tiden som var.

I. Sen hade det hunnit växa över fortet innan de tog bort det. Men det kanske inte var då?

V.J Nej, det var det ju inte, för att om det har vuxit över, det vet ju inte jag, eftersom vi flyttade bort därifrån, men då syntes ju hela fortet ut emot leden, då såg man fortgångarna och alltihopa, måsbona syntes också.

K.J Plocka måsägg till sockerkakan.

V.J Det var hemskt, det var inget gott. Vi prova en gång, men det var inget gott.

I. Var gick du i skola?

K.J Jag gick i Åsättra, på fastlandet och gick ettan och tvåan för Asta Janefalk, som numera bor i Åkersberga på Västra Banvägen. Sedan flyttade jag till Laggarsvik och där gick jag i trean, fyran och halva femman och sen kom jag till Åkersberga. Jag gick en halv termin i trean i Roslags-Kulla skola. Det var nämligen så att vi flyttade ut -68 till Ljusterö, för då byggde föräldrarna huset ovanpå där gamla lagården stod. Den var riven nu då och där bor de nu.

I. Du har inga speciella skolminnen?

K.J Jo, speciella skolminnen hade jag, men jag trivdes bäst hemma, men annars gick det väldigt lätt i skolan, men jag var väl inget geni på och att läsa, för det har aldrig intresserat mej, tyvärr.

I. Vilket var ditt första arbete?

K.J Mitt första riktiga, det var Persons affär, sommarjobb, och jag hade tre kronor i timman, vardagar och sex kronor på lördagar. Jag skötte bensinen, klippa gräs, plocka papper och varor och allt sånt där som ingick. Bensinen kostade åttioåtta öre litern och en dosa snus kostade en och tjugofem, lika med oljeblandad bensin.

I. Vilken verksamhet fanns det på Kyrkogårdsön då?

V.J Det fanns ju ingen verksamhet egentligen, för att han var ju anställd som tillsyningsman, men det var ju bara att han skulle ladda batterier, för Kronan höll sig med egen ström och det skulle göras en gång i månaden nere i det där stora mörka hemska fortet förstås och det hade han betalt särskilt timtid för. Det gick väl på en tolv timmar i kortaste fallet. Annars så hade han tvåhundrafemtio kronor i fast lön i månaden. Det var väldigt mycket.

- K.J Var det skatt på det?
- V.J Nej, det fick de betala själv. Sedan gick han ju runt och jobba med andra aktiviteter. Sen var det då på sommaren, när alla de här kolonibarnen och konfirmander och såna kom ut, då var det väldigt mycket och göra, fast det var ingen extra betalning för det. Det ingick i det här, så att säga.
- I. Det var likström?
- V.J Ja, det var likström, så att man kunde inte använda några elektriska apparater utan man fick ha omkopplare till dem. Det var ju bara för att man ladda själv, så fanns det ju bara den möjligheten.
- K.J Karbidlampor, fotogenlampor?
- V.J Nej, vi hade elektriskt. Det var ju därför vi fick ladda och ville vi inte ladda så fick vi ingen ström, så det var lätt gjort. Nej, men det hörde ju till jobbet och sen att man såg över alla grejor och att det funkade eller skaffade reparatörer om det var så att det gick sönder, för det gjorde det ju både elektriskt och annat genom att det var så fuktigt så hände det ju både det ena och det andra. Då kom de ifrån Vaxholm, hitåkande med båtar.
- I. Ni laddade med tändkulemotor, sa du?
- V.J Ja, en stor hemsk ruskig. Det var ett stort hjul och röra på det och få det att börja funka och vilja gå runt. Det var mycket tungt. Det värmdes med en kula.
- K.J Till sist då när de fick upp så att de skulle börja rulla, då gäller det att rulla den åt rätt håll, så att den laddade, annars måste man stänga av och börja om igen.
- I. Då fick du hjälpa till med det?
- V.J Ja, då hjälpte jag till med det faktiskt. Han kunde väl om det knep, men det gick ju lättare om man var två stycken, så det bara var att dra och slita åt var sitt håll. Han drog väl lite mera han, så gick det åt rätt håll på det viset.
- I. Så du hjälpte till med tillsyningssysslorna lite grann då?
- V.J Ja, när han inte var hemma och det kom några från Kronan, så måste jag släppa in dem och ut dem, så det var ju oftast jag, eftersom han var borta på dagarna och jobba, så att man skulle överleva. Roligt var det också. När Kronan var ute och hade övningar då var det ju roligt. Då levde man ju upp precis som, det vart folk och god mat och allting på holmen.
- K.J Man behövde inte bunkra sen någon vecka efter.
- V.J Nej, det behövde man inte. Det vart ju så mycket rester efter. Det låter ju illa med rester, men de var hur fina som helst. Kocken kom upp med det och undra om man ville ha och då var det bara konserverat, så att man kunde ha det kvar. Det fanns inga frysar på den tiden. Så tog man upp en konserv med fläskkotlett eller ärter eller vad det nu kunde vara. Det var faktiskt rätt trevligt.
- I. Berätta lite om kanoner och tillbehör och sånt där?

K.J Jag har inga minnen, så själva fortet det har jag fått berättat för mig i och med att jag var intresserad av kulor och krut och har alltid varit.

De där kanonerna som fanns då, de var ju stora. Det gick räls in till själva tornet där kanonen var och varje kula vägde 180 kg och det var fyra stycken inne i själva pjäsen när de sköt och när de sköt skottet då, så gick kanonröret tillbaks två meter och de som satt där inne hade då enkla hörselskydd, det fanns inga sådana där fina, och så bet de på en tråkloss. Det här har pappa berättat för mej, för han var med och såg när de sköt. Det är lite skillnad från idag, men alla som känner till kanoner, vet att det fortfarande är tryck, även fast de är moderna och då kan man knappt sätta sig in i vilket tryck det var då. Mor berättade om att de sköt så att rutorna skallrade och allting.

V.J Ja, det gjorde det. Det var väldigt obehagligt. Det var ju inte bara på våran ö, utan det gällde även Siarö, för de låg ju mycket nära en stor holme där det var mera folk på och de gilla ju inte heller när de panga och sköt. Man sköt ju rätt ut i leden, så det var ju precis vid sidan av deras holme.

K.J Då sköt de stora cementklumpar.

V.J Och så hade de ju satt såna där hinder, som de skulle ha och visa precision och se om de verkligen kunde åstadkomma någonting. Det är klart att det var dunder och brak, det var det.

K.J Jag kan tillägga i och med att jag själv är kustartillerist och har gjort min värnplikt på KA 1, jag sköt ju med moderna saker då, inte såna här gamla, men att man skjuter en barlast och det är alltid tre kanoner som är ett batteri, kallas det för, och det batteriet skjuter på samma mål och det gör att en kula har effekten av hundra gånger hundra meter och sannolikheten då är ju genast enormt stor att det målet, som man bekämpar från tre kanoner, det träffas. Men barlasten i de här övningsamunitionen, det är rena cementklumpar, enormt stora, men det blir ju ingen sprängverkan.

V.J Medan vi talar om krig och det, så är det lika bra att berättar om det där, som man stod nere vid bryggan och titta på, när de väntade på anfall ifrån fienden. Det var ju riktigt krig, det var mörkläggning, man fick inte överhuvud taget sticka ut näsan, men det gjorde man och då kom man nere vid bryggan och då tittade ju killarna och undrade vad det där är: "Är det möjligen stenar eller är det något annat?" "Nej, det finns ingenting, det är öppet vatten". Ja, då visste de ju att det var bara och vänta, så kom de där grodmännen. Det var ju dem de såg ändan på helt enkelt, när de flöt i vattenytan och så kom de ju in emot och så tog de dem ju, för då vann ju vi. Man måste hjälpa till och vara lite patriot.

K.J Förr fanns det ju folk som såg och hörde. Numera finns det ju saker så att ingen behöver se eller höra. Nu byts det mänskliga ögat mot annat.

V.J Ja, det gör det ju. Det var ju roligt då i alla fall, det var mycket roligt till och med. Jag vet att vi stod en gång i fönstret, vi tjejer, och då så smög de runt, fienden kom och smög runt huset, man såg det, för de hade en armbindel och då var det fiende, och jag stod och gluttade och sa: "Jag öppnar fönstret och säger bu, då skiter de på sig," sa jag, för de gick nerhukade och trodde att de var alldeles ensamma. Det var väldigt frestande, men jag fick inte. Hade jag varit ensam hemma, så hade jag gjort det.

I. Berätta om örnen?

V.J Det var en örn, som hela tiden hade fått för sig att den skulle ha sikte på vårt hus.

Det var ju väldigt kuperat det andra, men det var lite slätare runt huset och där hade vi hund, som gick i sån där kätting och koja. Och flera gånger så var den på väg och skulle försöka norpa hunden och då hörde man bara hur det rasslade till och den sprang in. Och sen hade jag ju grabben utanför, Karl då, och örnen gjorde såna här svep emot honom och man bara såg att det vart jättemörkt, så det var bara ut och gapa och skrika och slå och så in med honom. Tyvärr, så fick den örnen stryka flagg, för det gick inte och ha den kvar, den återkom ständigt och gjorde sina svep över och det kunde man inte ha, när man hade en liten kille utanför. Det tycker inte jag i alla fall.

- I. Den måste varit sjuk på något sätt?
- K.J Den attackerade ju också vuxna personer till och med när de schasade bort den.
- V.J Ja, den gick faktiskt till anfall. Den kom ner på backen och då är det ju något fel någonstans.
- K.J Vi kan göra ett tillägg också, för jag har ju fått det berättat för mig att när de bredde ut örnen så var det bland det största de hade sett.
- V.J Ja, det var det faktiskt när de la vingspetsarna ut för att ta måttet på den. Den var enorm.
- K.J Den hade klor som en mans hand.
- V.J Ja, jag måste säga att man blev rädd fast den var död, så tyckte man att den var förskräckligt obehaglig. Den kom i alla fall bort. Det gällde ju Karl och man var observant och såg att det hände något.
- I. Och så var det dimman också?
- V.J Ja, dimman och flickorna, ja, just det, när man måste säga att det är bra och ha lite folk på en holme, för det är det ju faktiskt. Man går runt och tittar då på kvällen när det är riktig dimma och så kommer Finlandsbåten, man ser den ju inte utan man lyssnar var den är ungefär och då fick vi höra att det var en snurra, liten eka med utombordare, som var ute och for och att det var några små tjejer ombord och då blir man ju med detsamma orolig och rädd när man vet att den där stora Finlandsbåten är på väg.
- K.J De var tio och tolv år.
- V.J Ja, det är småtjejer det. Då var vi ner där, för att jag sa att vi måste försöka få dem över till våran sida på något sätt och så var vi ner då med en stor ficklampa, strålkastare, och så lyste han och så hojtade och skrek jag förstås och vi får höra hur de praktiskt taget, man tror att de är tagna av Finlandsbåten, för de vrålade. Det var tjut och sen om en stund hör man dem igen, tack och lov, och båten också och det var då jag började och verkligen blinka och härja och då började flickorna och höra, nån av dem hade god hörsel och hörde att det var någonting och tyckte att de såg något sken. "Vi åker åt det hållet, vi åker", hör man då och ännu mera effektiv blev ju en annan då och då närmade de dig mer och mer och man hörde ju att nu kommer de snart här. Man såg dem ju inte, man hörde dem bara, så de körde ju rätt upp på land med båt och allt och kastade sig på backen ur båten. De ville ju inte känna båten överhuvudtaget, så vi fick ta dem med upp och ha dem inne i köket.

K.J Och gå ner och hämta Almström.

V.J Ja, för jag sa så här: "Är det något annat ni har i båten?" Ja, Almström". Det var en hamster eller om det var en kanin, det var i alla fall ett sånt där ludet djur de hade, så det gick ju min man ner och hämtade och så flyttade han båten till insidan, så att den låg i lä. Man visste aldrig om det skulle blåsa upp. Det var ju på djupa sidan som de kom. Efter det så låg de bara på köksgolvet, överhuvudtaget, de var helt borta. De var så chockade, flickorna, så de visste väl knappast vad de hette. Och då talade de om att de var ifrån Lervik. Vi fick ringa dit.

K.J De där tjejerna känner jag i dag mycket väl. Den ena, som var med i båten hette Cecilia och hon var född Åkerblom, men hon är gift Rosenberg idag och bor i Amerika. Den andra system hette Dina och bor i Malmköping. Och att jag vet det, det är så att den tredje system till dem är jag tillsammans med eller har varit tillsammans med något år och att jag kommer ihåg det där, det var att efter något år när jag träffade dem, det här är senare år då, så berättade de den här episoden, men inte riktigt hela. Och då frågade jag hemma sen och mycket riktigt så var det ju min mamma och pappa då, som hade hjälpt dem.

K.J Det visar hur bra det är att ha någon som ser och hör i skärgården.

V.J Det var inte det enda, för det var faktiskt många gånger som folk fick stopp på motorer och det, och då landa de naturligtvis på ön, för det fick de ju göra då, men annars så fick de ju inte komma iland. Så fort man hörde en motor som stanna, så gick man ju ner och titta om det var han som tänkte komma iland eller inte. Jobbet var ju sånt. Nu var det ju det att man hade också en hund och den gav ju skall om det kom någon. Så fort det var nån som närmade sig, så hörde man ju det på hunden, så då var det ju bara och gå ut och glutta och se vad det var för bovar. I regel var det inga bovar.

K.J Det var en stor stövare, en Hamiltonstövare.

V.J Men i alla fall så var det bra att ha en hund, när man är ensam så är det bra och ha en hund.

K.J De har plockat bort skyltarna på senaste åren. Det satt små gula med svart ram runt, med militärt område och att det var landstigningsförbud. Massvis med taggtråd fanns det också.

V.J Men det är klart att det behöver det inte vara längre, om de har gjort den till allmän rekreation och gå och fika på.

K.J Vi kan ju lägga till att man bör inte fiska eller ankra i närheten, för där finns allt möjligt på botten.

V.J Ja, vi har faktiskt sänkt massor i vattnen här runtomkring.

K.J Taggtrådar och sängar.

V.J Ja, det mesta som man ville bli av med, som inte var någon ära med, men det var ju trettio meter djupt, runt, så det var inget vidare badvatten egentligen. Det var lite för djupt att bada i, men det gör inget för man hade inget vatten, vintertid då, utan då fick man släpa allting och det är klart att då var man sugen på och bada riktigt.

K.J Fick bada i en balja i köket om det behövdes.

x Oker-Blom
° Bina

- V.J Vi fick ett badkar nere i källaren och som jag inte ska berätta episoder om, men vi fick det i alla fall. Jag kan berätta en annan rolig episod och det var att vi hade ju en pannmur och värma vatten i och så bada jag och då var man lite försiktig med vatten, det var innan badkaret, och då använde man pannmuren, och så vart det lite svalt, tyckte min man och han var tokig nog att sätta lite fyr under pannmuren och så kröp han upp i pannmuren, men han kröp snart ur den för det vart förskräckligt hett om baken. Det här är sant och sen fick han höra: "Ska du ner och bada snart?" "Håll klaffen", sa han. Det var såna där saker som förgyllde tillvaron. Och när man nästan badade nere bland isbitarna på vårkanten då, för man tänkte: "O, det är vatten". Men det vart bara hastiga dopp.
- K.J Det var lite för att morsan kom ifrån Söder, stockholmare, som man säger vackert här ute. En skärgårdsbo använder alltid båten i vatten. Det sista man överger här, det är båten, för vattnet är någonting som man fiskar i.
- V.J Det där var rätt roligt, men sen fick vi ett vanligt badkar. När jag berättade den här episoden för honom Nisse Granath. Han var förvaltare. "Det är klart att ni får ut ett badkar," sa han, "så ni inte behöver bada i pannmuren". Min man tänkte väl att några stickor spelade väl inte någon roll, men det gjorde det, mycket, så att man inte kunde ta i kanten knappt, allra helst som man fick lyfta ur gubben.
- K.J Du skulle låtit honom suttit kvar där.
- V.J Nej, det skulle jag inte gjort. Det är ju för och nackdelar med allting när man bor så där, för var det vinter och is, då kom man ju ingenstans vissa tider.
- I. Speciellt för dig som var stockholmare?
- V.J Nej, jag var isrädd och jag gick inte på is. På tre fyrar vintrar så var jag iland två gånger. Jag vågade helt enkelt inte. Vad gör man, då stannar man där man är.
- K.J Du fick ju medskick. Det var den här gamla tillsyningsmannen.
- V.J Tillsyningsman, när det börja lägga, så att man inte visste om det gick och gå på den, då kom ju han med lite skaffning. Och då rökte vi båda. Det är klart, det fattades ju alltid röka och då hade man letat i huset efter allt som finnas kunde och sen då så stod man nere vid land och vänta på honom när han kom. Isen måste ha legat ett par dagar innan han gick på den och då stod man där och vänta och när man fick se honom inom räckhåll så att man kunde snacka med honom, så var det bara för honom och kasta cigaretterna, så att man var säker om dem. I fall att han skulle dimpa i sjön, så hade man åtminstone rökta, vilket han tyckte var lite okamratligt. "Men jag då", skrek han då. "Ja, ja, det ordnar vi alltid". Tänkte, man kan väl alltid hjälpa upp han. Men sen så kom han ju iland då med mjölk och sig själv.
- K.J Då rökte ni Minden och Winner. Farsan Winden och du Minden.
- V.J Men då fick man ta första bästa paket, då var allting gott. Det hade ingen betydelse vilken sort det hade varit. Det var det man absolut saknade mest. Det är klart, man hade haft förråd och det hade gått åt. Det la och det kom, isen gjorde ju så innan det blir riktig is och gå på, så då kunde man inte använda båten, annars så stängade han sig över till fastlandet, Ljusterö då. Det kallar jag fastlandet, men det är det ju inte. Och sen så gick han över skogarna bort till affären. Han var väldigt spänstig måste jag säga och det behöver man nog vara om man ska vara på en holme.

- K.J Det är väl det, som folk idag kallar naturbarn, när de inte begriper annat..
- V.J Ja, man måste ju om man ville överhuvudtaget överleva. Kronan kom ju inte med någonting. Det var inte tänkbart.
- K.J Om de inte hade övning?
- V.J Ja, men i normala fall fick man ju klara sig själv. det gick bra det med.
- I. Hade han hand om Lagnö fort också?
- V.J Ja, det ingick i det här, för det var ingen verksamhet där, utan det var bara förråd och det fick de då se till om det var någonting eller att det kom gubbar ut och skulle dit, så fick han ju hänga med, för det skulle ju ses till. Det var ju gammalt. Allting utav det här är ju gammalt.
- K.J Lagnö fort är ju bara ett litet förråd?
- V.J Ja, det är bara förråd. Det var ingen militär övning där, utan det var väl en sån där reserv om de behövde ha nån som skulle glutta över farleden och kunna varsla in emot Kyrkogårdsön.
- K.J De hade väl kanonläger där också?
- V.J Ja, det hade de från länge tillbaka, men inte så länge som farsan hade det där, så fanns det ingen kanon. Men det skulle ju dit hantverkare, som skulle se över grejorna.
- K.J Service, helt enkelt.
- V.J Ja, likadant, som det var på Kyrkogårdsön.
- K.J Du var ju också tillsyningsman egentligen, när inte farsan var?
- V.J Ja, det är klart att det ingick ju.
- K.J Kolonibarn?
- V.J Ja, allting. Man fick passa dubbelt så mycket när de var ute och varsla och greja och tala om.
- K.J De skulle ju ner i alla gånger?
- V.J Ja, de var faktiskt värre än myrstackar emellanåt. Ja, det var de alltså, för de hittade ju på tusen och en saker, oförstånd, för de begrep ju inte annat. De kom ju från stan och de hade inte samma hum om saker. De tänkte inte att det finns något farligt och att det kunde vara någonting som de kunde göra sig illa på eller så. Det tänkte de aldrig. De bara klängde som apor runt alla gånger och i själva utrymmena också.
- K.J Berätta om operationssalarna där?
- V.J Ja, att det är väldigt stora utrymmen där inne. Man kan inte tro, när man ser holmen, att det kan vara såna enorma utrymmen. Det är gånger där, så att man skulle kunna gå bort sig, i alla fall jag. De här stora lamporna, som man ser inne på sjukhusen i operationssalarna, precis så fint var det där inne med både britsar och allting så skulle det blivit krig och de hade behövt använda fortet, så hade de kunnat reparera egna

gubbarna med lite läkares hjälp förstås. Så fint var det och alltihopa det där, förmodar jag att de har tagit bort idag.

- K.J Ja, utrustningarna är borta.
- V.J Ja, allt sånt är borta, så därför är det då bara stora, jättestora rum, som man kan orientera sig in i och se och trappor upp alltså.
- K.J Du skulle faktiskt kunna idag, om man åker ut dit, berätta vad som låg var i fortet och den här operationsalen var den var och litet annat.
- V.J Ja, i stort sett, men det syns nästan var sånt där har varit i det fallet.
- K.J Men när vi sitter så här då?
- V.J I de största gångarna är det ju ingenting i stort sett och sen kommer man fram till själva det här laddningsmotorn och de här grejorna och stora rum som var massor utav batterier som laddas.
- K.J Ackumulatorer kallas det idag.
- V.J Ja, det är möjligt, men jag kallar det för batterier, för det var batterier, man skulle ju mäta sedan då och det stack i ögon och näsa så att man höll på och bli tokig, så om man var riktigt förkyld skulle man gå ner, om man höll på och ladda, för då fick man upp någonting i näsan och så skulle det gå över. Det var allmänt, det sa de allmänt alltså. Det var ju fränt, någon syra som svetta sig. Det var hemskt och ibland måste man ju. Säg att han höll på och ladda och att han höll på med någonting annat, då kunde han säga att jag skulle in och titta på det och det och då måste man ju gå in och glutta helt enkelt. Batterirummet tycker jag var det värsta utav alltihopa.
- K.J Du skulle kunna guida runt ordentligt?
- V.J Ja, det kan man ju inte säga förrän man kommer dit, för när allting är borta ser det ju helt annorlunda ut. Däremot vet man ju om det är åt höger eller åt vänster och vad som fanns.
- K.J Apropos sjukvård, när vi var ute på ön, jag var väl bara något år, så var ju du nere och spintade ved för att få eld och så högg du dig i handen och fick linda om en handduk och ta med mej, för då fanns det ju ingen läkare och ingen annan tillgång.
- V.J När det där intermezzot hände, så visste man inte hur pass mycket då, man bara titta till och så såg man att det börja droppa och så hade jag ju honom liten, så han fick hålla mej i kjolen och dra upp så fort som möjligt och ingen fanns hemma. Jag ringde ju överallt för att föröka få tag i någon, för jag hade ju ingen båt och då helt plötsligt så pratade jag med barnmorskan, det var ju den man ringde till här ute, och då var det det att det fanns läkare ute just då, den dagen. Och då fick jag ringa efter en annan gubbe, som fanns på Ljusteröland och få honom och komma ut och hämta mej. Det var Otto, som kom och hämta mej och så fick man ju åka över då och så fick man ta en taxi därifrån och åka ner till läkaren, som var på Getudden och då säger han bara: "Det där kan inte jag göra någonting åt, du måste till Norrtälje och sy". Och så hade jag fått lämna Kalle på vägen här, hos farmor och så var det bara och åka taxin igen och åka till Norrtälje. Och så kommer jag dit och då fick jag skällning för att jag inte kom mycket tidigare, för det hade blivit alldeles för hårda kanter på hacket. Jag sa:

"Det är inte så lätt, jag har varit på gång hela tiden". Och så talade jag om att jag kom från en ö och hade åkt över och så där.

Så det var ju lite obehagliga grejor också och gå ensam med ett stycke barn på en holme. Man hade ju inga larmsystem eller några säkerhetssaker, det var inte aktuellt då, man reagerade inte för det helt enkelt, för det ska väl inte hända något. Det var ju så man tyckte. Men det var ju bara det att jag hade huggit mig i höger hand och då när jag kom till läkaren så sa han: "Jag förstår att du är vänsterhänt". "Ja, om jag vore det ändå", sa jag. För det är jag inte. Jag hade huggit och yxan hade slagit upp och vänt och tagit returen i näven, så jag var högerhänt och högg mej. Jag har fortfarande ont utav det. Det var en rejäl grej, för den delade sig direkt, gick åt var sitt håll, de där två och när jag titta var jag döförskräckt, så jag bara gick innanför och tog första handduken och så virade jag om den så hårt jag kunde, för det var ju inte så trevligt och se. Jag är dålig på att hugga ved och det är jag i dag med. Men man måste ju göra sånt, eftersom han hade jobb lite överallt.

Det hände flera gånger att blixten slog ner på holmen. Det såg ut som det vore såna där gummiträn, det gick rätt ner i backen. Det var rätt så spännande. När den gick in slog slog den hål på gardinen och telefon lossa och tapeten och dosan bakom dörren. Ja, så vi har haft den faktiskt riktigt nära.

K.J Det var ju högt också, berg.

V.J Ja, det är klart, det låg ju rätt så högt upp på själva berget och så de här höga tallarna. Åskan gick ner i tallen och följde den ledningen in, som gick närmast. Ja, det är episoder, som har varit. Det mesta glömmet man ju. Skulle man sitta och berätta från allra första stund, så skulle man ju kunna sitta och komma ihåg vart efter, men det kan man inte hålla på med och det är jag inte intresserad av att göra. Men däremot tycker jag nog att det är ett bra initiativ utav dem att använda holmen på något sätt och göra den till en liten turistanläggning eller vad man nu ska kalla det för, om det nu bara går, men då vill det till att de verkligen basunerar ut att det finns någonting och hämta, framför allt för båtresenärerna som är ute och åker, att de har någonstans och kunna komma utan en massa åtgärder och dyra restauranger och sånt. Det är bara ett fikaställe, vad jag förstår, som skall bli där.

K.J Det är så, att Söderarm, som ligger lite längre ut, det är militärområden, och där får man då inte gå iland, där får man bara söka nödhamn. Det var ju så jag kom på det här med Kyrkogårdsön, att jag läste om det i en broschyr, som har gått ut här i Österåker och det var det som gjorde att jag blev så intresserad och då tyckte de naturligtvis, att om jag är född där så måste jag ha den allra bästa kvalifikationen till att få bli någon form utav guide. Det var så det börja.

V.J När de började och söka information, det var medan pappa levde, så det var ju tidigare då, när de började och sätta igång det här, men så vart det aldrig att de hörde av sig.

K.J Det var väl ingen som tänkte på det.

V.J Det var ju det att de började att tala om det sen och så var det väl någon som sa att det var ju Roffe som var tillsyningsman. För den andra killen som var tidigare då, han hade ju gått bort och då kom de ju på det där och sen så småningom så skulle de ju ha tag i honom, men då kom de ju för sent.

K.J De frågade mej först och det var Rolle, som frågade mej och då frågade han om det inte gick bra att komma fram hit och intervju och då visste jag ju inte.

- V.J Då så frågade vi ju farsan och då sa han: "Jag orkar inte, kan inte du prata", sa han. "Nja", sa jag, "det kan jag väl göra, men att han kunde ju fylla i då, om det var någonting". Men sen fick jag tala om att det gick inte, tyvärr. Han hade ju varit ändå bättre på det.
- I. Vet ni varför det heter Kyrkogårdsön?
- V.J Ja, de påstår och det står nog i Åkerbergboken, att det här var en gammal "kolerakyrkogård" för jättelänge sedan, som de hade här. Det kanske ni kan läsa för jag har den boken här. Någon form utav kyrkogård hade de i alla fall.
- I. Det är vad jag hört också.